

Рис. 1. Транзитні перевезення вантажів територією України [2].

З метою зміни такої ситуації, на даний момент Україна пропонує Європі і Росії створити трирівневий консорціум з управління українською ГТС, таким чином, намагаючись знизити ціну на російський газ. Переговори досі не принесли ніяких результатів.

На сучасному етапі Україна має сприятливі перспективи посилення позицій як транзитної держави. Транзитність країни може стати ще більш важливим фактором її економічного розвитку, зміцнення гео економічних і геополітичних позицій на світовій арені.

З метою стабілізації транзитного потенціалу України повинна вжити ряд рішучих заходів, спрямованих на створення правових засад для подальшого розвитку транзитних перевезень вантажів, вдосконалення тарифно-цінової та податкової політики, впровадження нових технологій організації транзиту, поліпшення стану рухомого складу і транзитної інфраструктури, підвищення якості обслуговування вантажовласників і поліпшення якості доріг.

Таким чином, вирішення основоположних проблем і оптимальне використання транзитного потенціалу держави дозволить не тільки збільшити кількість надходжень до бюджету, але й зміцнити міжнародні відносини і прискорити інтеграцію України в ЄС.

Література

1. Еременко А. *Да не пересохнут газовые трубы!* [Електронний ресурс] / А. Еременко // *Зеркало недели.* – 2012. - № 7. – Режим доступа: http://zn.ua/POLITICS/da_ne_peresohnut_gazovye_truby-97820.html
2. *Транзитні перевезення вантажів* [Електронний ресурс] // *Державний комітет статистики України. Статистична інформація.* – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

Лілія ГНАТІВ

Тернопільський національний економічний університет

ІСТОРИЧНІ ВІХИ СТАНОВЛЕННЯ НОВОГО СВІТОВОГО ПОРЯДКУ

Якщо розглядати трактування «світового порядку» в реалістичній традиції класичних праць Г. Моргентау [1], Р. Арона [2] та К. Уолтца [3], то під світовим економічним порядком можна розуміти горизонтальний часовий зріз міжнародних господарських відносин, їх «об'єктивно заданий стан», який у цей період часу встановлюється через співвідношення потенціалів великих держав.

Коротко розглянемо основні етапи еволюції світових економічних порядків. У минулому сторіччі в світі відбулися значні зміни. На його початку світовий економічний порядок уособлювали шість-сім метрополій з їх колоніальними імперіями. Сформований після Другої світової війни порядок тримався на перевазі США при збереженні відносин метрополія-колонія.

Іншою характерною рисою післявоєнного світового економічного порядку стало те, що він складався з відокремлених економічних режимів, що існували в рамках економічних

взаємовідносин всередині колоніальних імперій, а також відокремленої системи економічних відносин, що склалася в Східній Європі, де в 1949 р. була створена Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ). Окрім СРСР та країн Східної Європи до РЕВ входили країни Південно-Східної Азії, Куба; чимало африканських та латиноамериканських країн також підтримували соціалістичний командно-адміністративний устрій. Тобто, можна стверджувати, що світовий економічний порядок в цей час був біполярним.[4]

Відновлення економік країн, котрі брали участь у Другій світовій війні і нерівномірність економічного розвитку призвели до зміни становища в рамках сформованого світового економічного режиму. Посилилися позиції країн Західної Європи і Японії, які почали протистояти США в багатьох міжнародних економічних питаннях. Створення ЄС призвело до виникнення окремого економічного порядку в рамках спільного ринку, що не могло не відбитися на світових процесах.

З розпадом колоніальних імперій країни, що розвиваються, намагалися кардинально змінити існуючу міжнародну економічну систему. Вони провели через Генеральну Асамблею ООН в травні 1974 р. резолюцію про Новий міжнародний економічний порядок (НМЕП) і у вересні цього року – резолюцію, яка схвалила Хартію економічних прав і обов'язків держав. В основу НМЕП були покладені принципи суверенної рівності держав в міжнародних, політичних і економічних відносинах, суверенітету та ефективного контролю держав над своїми господарськими ресурсами. [5]

На початку 1990-х рр., після розпаду СРСР та під час військових операцій західних країн проти Іраку, президент США висунув положення про черговий «новий світовий порядок», проте, по суті, не розкрив його змісту.

Протягом останніх 20-ти років геополітична карта світу кардинально помінялась. На зміну біполярній системі «ринок-соціалізм» прийшла, так звана «Тріада» – США-ЄС-Японія, яка в свою чергу трансформувалась в велику шахівницю із 7-8-ма провідними гравцями. Все очевидніше можна говорити про протистояння цивілізацій за Хантінгтоном (який виділяв західну, православно-слов'янську, китайську, японську, мусульманську, індуїстську, латиноамериканську та африканську цивілізації). Якщо говорити про 8 найбільш населених країн світу на сьогоднішній день, то всі вони належать до восьми різних цивілізацій. Якщо ж розглянути 7 найбільш економічно розвинених країн, то вони належать до п'яти різних цивілізацій. В цьому новому світі, відносини між країнами-представниками різних цивілізацій часто будуть складними, а в певні моменти – навіть і антагоністичними [6]. Балкани, Кавказ, Центральна Азія, Південна Азія, Південно-східна Азія, Близький Схід, Африка – всі ці «гарячі точки» перманентно виникають на стику цивілізацій.

Та конфлікт цивілізацій – далеко не єдина проблема. Розмивання державного суверенітету на фоні зростання ролі інтеграційних союзів і міжнародних організацій, посилення економічного й технологічного потенціалу транснаціональних мереж на тлі виникнення проблем контролю за їх діяльністю, делегування окремих управлінських повноважень національних держав регіональним і світовим інституціям, яке, з іншого боку, супроводжується посиленням сепаратистських тенденцій в низці країн та регіональних міжнародних організацій, засвідчує застарілість організаційного та регулятивного потенціалу і необхідність формування адекватного інституційного базису, який би відповідав сучасним умовам нового економічного порядку.

Література

1. *Morgenthau H. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. Fifth Edition/ H.Morgenthau – N. Y.: Alfred A. Knopf, 1973*
2. *Арон Р. Мир і війна між націями: Пер. з фр./ Р.Арон — К.: Юніверс, 2000*
3. *Waltz K.Theory of International Politics / K. Waltz. – N. Y.: Reading: AdisonWesley, McGraw-Hill, 1979.*
4. *Мировой экономический порядок [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.empitry.com/398-mirovoj-yekonomicheskij-poryadok.html>*

5. Ломакин В. *Мировая экономика: Учебник для вузов. — 2-е изд., перераб. и доп. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 735 с.*

6. Виступ С. Хантингтона в Національному інституті стратегічних досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://xyz.org.ua/strategy/hunt_world.html

Леся ДАНИЛЬЧЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

За понад 25-річний період свого становлення у світі, сфера корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) пройшла важливі етапи розвитку: від сприйняття КСВ як простих зв'язків з громадськістю, до суто філантропічної діяльності, і до ефективної концепції ведення бізнесу, що забезпечує одночасне досягнення комерційних і суспільних інтересів та сприяє сталому розвитку економіки в цілому. Низка тенденцій у цій сфері домінували протягом останніх років і, ймовірно, знайдуть свій подальший розвиток у динамічному бізнес-середовищі. Серед них, зокрема, такі:

1. Корпоративна соціальна відповідальність стає невід'ємною складовою ведення бізнесу. Все більше компаній включають такі терміни, як «відповідальність», «сталі розвиток», «повага», «громадянська позиція», «інтереси суспільства», «захист довкілля» тощо у власні місії та перелік корпоративних цінностей. При цьому КСВ розглядається не як точкова благодійницька діяльність, а як інтегрована бізнес-концепція, в якій поєднуються: обов'язкове дотримання прав людини, зокрема трудових; взаємодія з суспільством і задоволення потреб його членів; зусилля зі збереження навколишнього середовища; боротьба з корупцією і дотримання принципів чесної конкуренції.

2. Підвищення вимог щодо прозорості бізнес-діяльності та розкриття інформації сприяє розвитку практики відкритого звітування компаній, зокрема щодо власних програм КСВ та їх результатів. Згідно з даними CorporateRegister.com, понад 9500 компаній опублікували свої звіти з корпоративної відповідальності у 2012 р., порівняно з 5500 компаніями попереднього року та 800 компаніями десять років тому [1]. Ефективним інструментом спілкування при цьому стають соціальні мережі та медіа, де відбувається безпосереднє обговорення проведених ініціатив між компанією та зацікавленими сторонами, аналіз результатів, оцінювання та подальше планування нових програм.

3. Нові ініціативи корпоративної соціальної відповідальності виходять за рамки прийнятих стандартів КСВ. Сучасні соціально-економічні проблеми та суспільні виклики є настільки складними, що потребують інноваційних підходів до їх вирішення. Тому використання таких існуючих стандартів і директив із КСВ, як Глобальний договір ООН, ISO 14001, ISO 26000, SA 8000 тощо, є обов'язковим, але недостатнім для реалізації ініціатив КСВ. Натомість компанії оцінюються за тим, наскільки креативно вони здатні використати свої продукти і процеси для вирішення гострих суспільних проблем.

4. Корпоративна соціальна відповідальність стає вагомим фактором у залученні та утриманні талановитих кадрів, сприяє більшій зацікавленості працівників у досягненні корпоративних цілей. Згідно дослідження The Society for Human Resources Management, у компаніях з розвиненими програмами КСВ моральний дух працівників на 55% вищий, бізнес-процеси на 43% ефективніші, громадський імідж на 43% сильніший та відданість працівників на 38% вища, порівняно з компаніями, що не практикують КСВ [2]. До того ж за даними PriceWaterhouseCoopers, 88% молодих спеціалістів обирають працевлаштування виходячи з корпоративних соціальних цінностей компанії, а 86% покинули б роботу, якби КСВ цінності більше не відповідали їхнім очікуванням [3].

5. Корпоративна соціальна відповідальність стає вагомим фактором у залученні та утриманні споживачів. Згідно з PR Week/Barkley PR Cause Survey, у 2010 році дві третіх досліджуваних брендів застосовували у своїй практиці програми соціального маркетингу, порівняно з 58% у 2009